

МИНИСТЕРСТВО НА ФИНАНСИТЕ

ДЪРЖАВЕН ДЪЛГ

АВГУСТ 2001 г.

ISSN 1311 – 0039

Материалите са получени за редакционна обработка на 14 септември 2001 г.

Информацията, публикувана в бюлетина, може да се ползва без специално разрешение, единствено с изричното позоваване на източника.

Издание на Министерството на финансите,
дирекция „Държавни и гарантирани от държавата дългове“, тел. 9859-2490, 9859-2491.

Предпечатна подготовка: „Печатни издания на БНБ“
Печат и книговезко изпълнение: Полиграфична база на БНБ.

СЪДЪРЖАНИЕ

1	Финансиране на бюджетния дефицит с емисии държавни ценни книжа	5
2	Динамика на вътрешния дълг	14
3	Динамика на външния дълг	22
4	Структура на държавния дълг	27
5	Обзор на международните капиталови пазари	29

Използвани съкращения

БВП	– <i>брутен вътрешен продукт</i>
ГДЦК	– <i>гаранционни държавни ценни книжа</i>
ДЦК	– <i>държавни ценни книжа</i>
ЕБВР	– <i>Европейска банка за възстановяване и развитие</i>
ЕИБ	– <i>Европейска инвестиционна банка</i>
ЗБНБ	– <i>Закон за Българската народна банка</i>
ЗДБ	– <i>Закон за държавния бюджет</i>
ЗДЗВСТБ	– <i>Закон за държавна защита на влогове и сметки в търговските банки, за които БНБ е поискала откриване на производство по несъстоятелност</i>
ЗУНК	– <i>Закон за уреждане на необслужваните кредити, договорени до 31 декември 1990 г.</i>
ОЛП	– <i>основен лихвен процент</i>
ПЗР	– <i>преходни и заключителни разпоредби</i>
ПМС	– <i>Постановление на Министерския съвет</i>
ФРС	– <i>Федерална резервна система на САЩ</i>
ЈВІС	– <i>Japan Bank for International Cooperation (Японска банка за международно сътрудничество)</i>
SDR	– <i>СПТ, специални права на тираж</i>

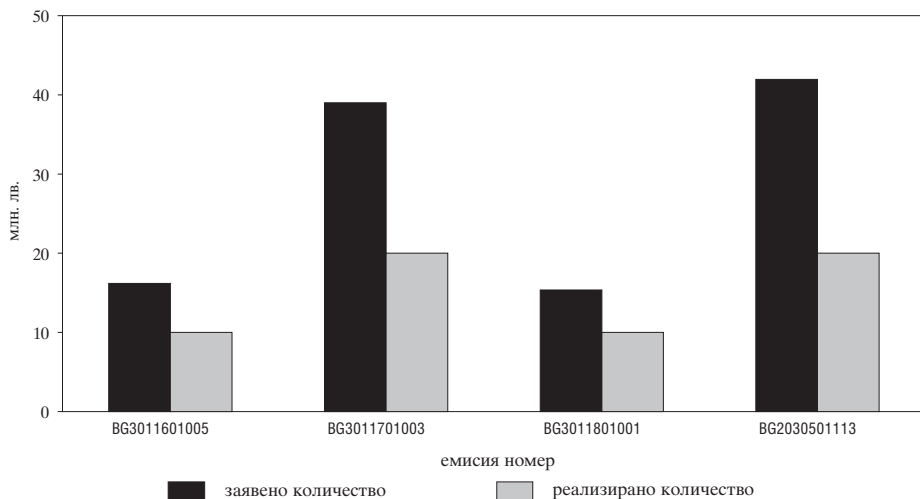
ФИНАНСИРАНЕ НА БЮДЖЕТНИЯ ДЕФИЦИТ С ЕМИСИИ ДЪРЖАВНИ ЦЕННИ КНИЖА

В съответствие с обявения емисионен календар през август бяха проведени четири аукциона за продажба на ДЦК. От реализираните емисии три са скontoви съкровищни бонове (№ BG3011601005, BG3011701003, BG3011801001) и една – съкровищни облигации (№ BG2030501113).

На аукционите първичните дилъри заявиха поръчки общо за 112 480.1 хил. лв., в т. ч. за тримесечни – 31 530.1 хил. лв., за дванадесетмесечни – 39 000 хил. лв. и за петгодишни – 41 950 хил. лв. (графика 1). Одобрените поръчки са с номинална стойност 60 000 хил. лв., в т. ч. тримесечни – за 20 000 хил. лв., дванадесетмесечни – за 20 000 хил. лв. и петгодишни – за 20 000 хил. лв. (графика 3). Коефициентът на покритие на обявените за продажба емисии е 1.87, като за съответните видове ДЦК е, както следва: за тримесечните – 1.58, за дванадесетмесечните – 1.95 и за петгодишните – 2.10 (графика 4). В сравнение с предходния месец коефициентът на покритие намалява значително, като намаляването на търсенето се отнася за всички видове книжа. Търсенето на петгодишните остава най-високо, а на тримесечните – най-слабо.

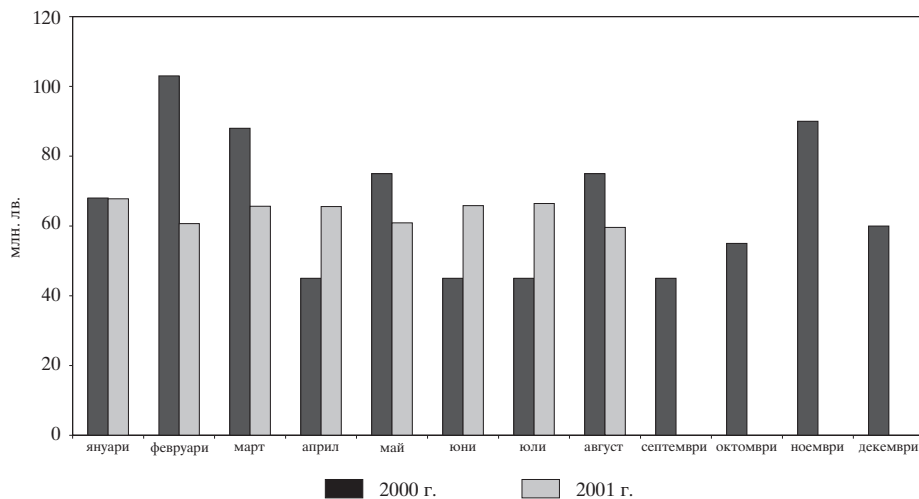
Графика 1

Заявено и реализирано количество ДЦК през август

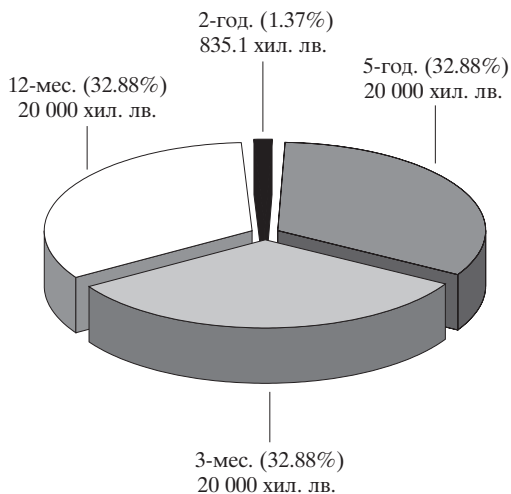

Емитираните ДЦК през август са с 15.4 млн. лв. по-малко в сравнение със същия период на 2000 г. (графика 2). Увеличението е при двегодишните и при петгодишните, които заместиха тригодишните книжа през настоящата година.

Реализирани емисии ДЦК

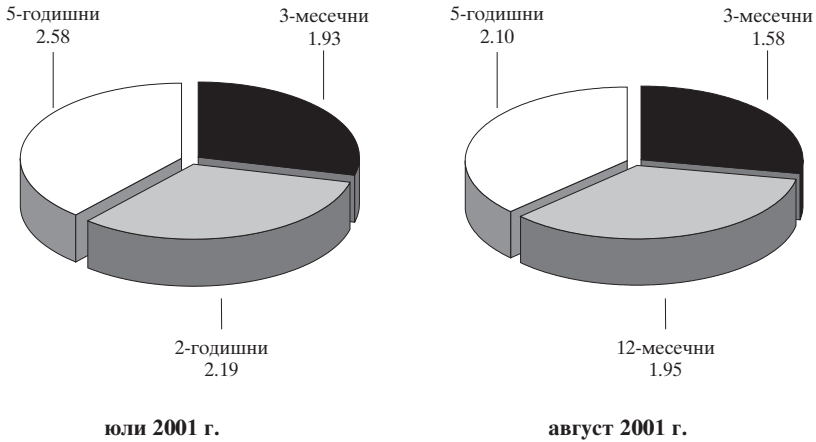

Структура и обем на ДЦК, емитирани за финансиране на бюджетния дефицит през август

Забележка: Включени са и ДЦК от целеви емисии.

Коефициенти на покритие на реализираните емисии*

* Съотношение между заявено и реализирано количество ДЦК.

Доходността през месеца се повиши като резултат от по-слабото търсене. При тримесечните нарастването е с 20 базисни точки до 4.75 %, при дванадесетмесечните – с 16 базисни точки до 5.04% и при петгодишните – със 17 базисни точки до 7.10% (графики 5 и 8).

През месеца настъпиха падежите на 2 емисии тримесечни съкровищни бонове от 2001 г., на 1 емисия дванадесетмесечни бонове от 2000 г. и на 3 емисии съкровищни облигации от 1998 г. и 1999 г.

Пряко на граждани бяха продавани ценни книжа от две емисии (графика 11). Емисия № 915 от 1 август е с номинална стойност 369.9 хил. лв., и емисия № 915 от 15 август – с номинална стойност 465.2 хил. лв. Изплатени бяха три емисии целеви облигации от 1999 г. с обща номинална стойност 595.8 хил. лв. Обратно изкупените ценни книжа за същия период са 381 хил. лв. (графика 12).

Цени за 100 лв. номинал на реализираните емисии

ЮЛИ

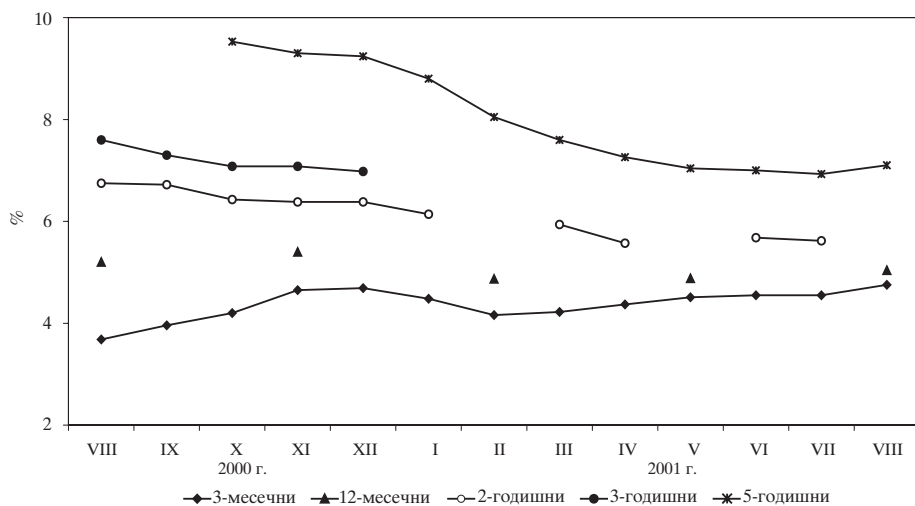
	3-месечни		2-годишни	5-годишни
	BG3011401000	BG3011501007	BG2030401116	BG2030501113
минимална	98.86	98.80	100.66	100.38
средна	98.87	98.85	100.85	100.79
максимална	98.90	98.88	101.31	102.20

АВГУСТ

	3-месечни		12-месечни	5-годишни
	BG3011601005	BG3011801001	BG3011701003	BG2030501113
минимална	98.79	98.79	94.97	99.24
средна	98.84	98.80	95.14	100.10
максимална	98.88	98.84	95.32	100.82

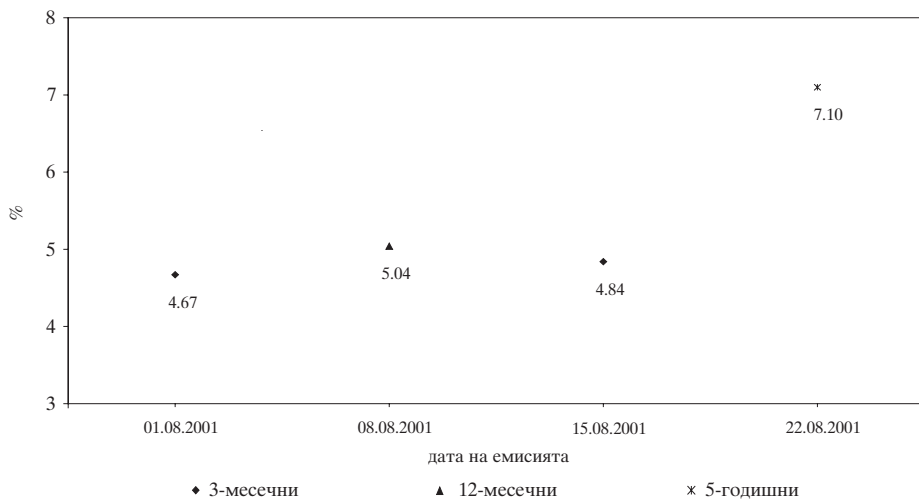
Графика 5

Доходност на ДЦК, постигната на първичния пазар

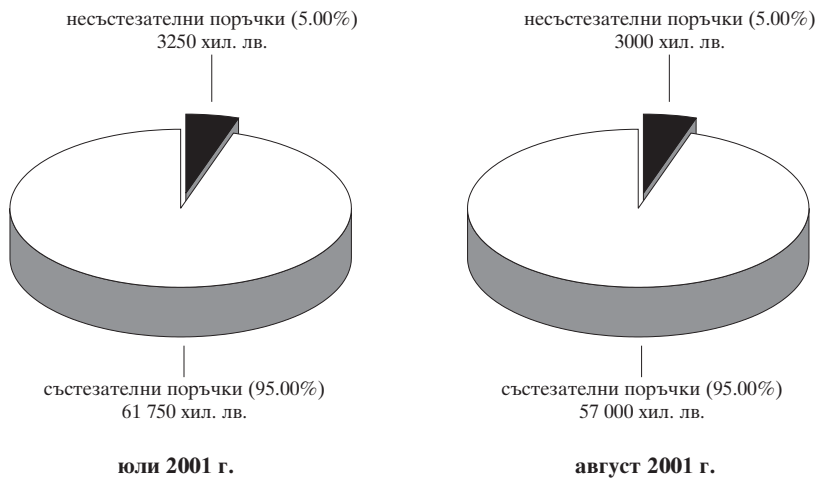
Забележка: Доходността е на ефективна годишна база.

Динамика на ефективната годишна доходност на ДЦК на първичния пазар

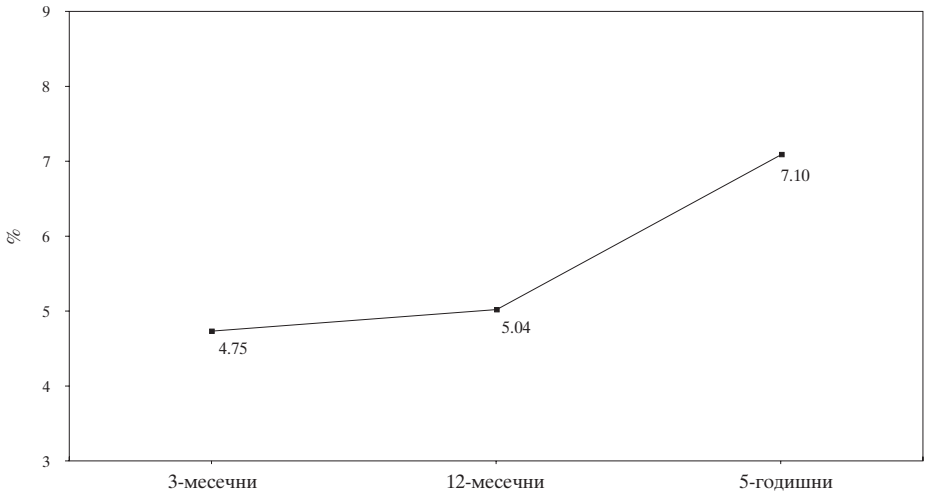

Забележка: Емисията на 5-годишни ДЦК е от отворен тип, като посочената дата е датата на проведения аукцион.

ДЦК, закупени на първичния пазар чрез състезателни и несъстезателни поръчки

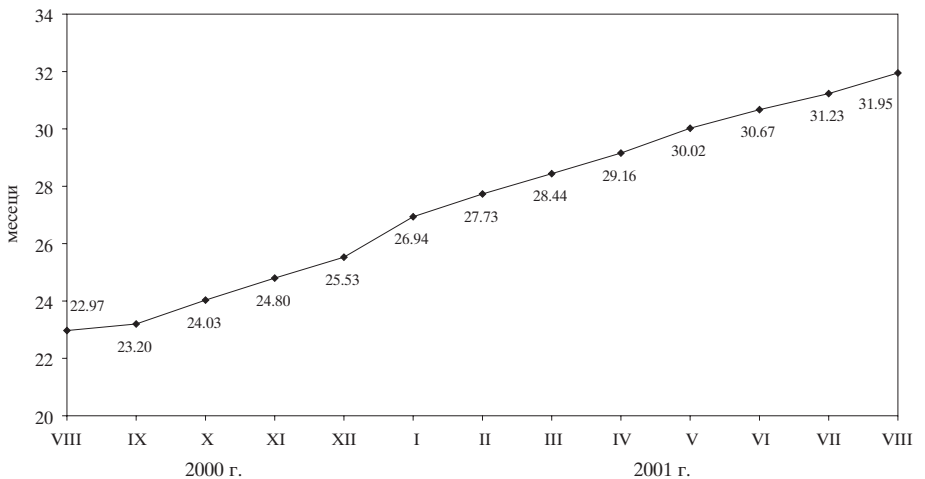

Доходност на ДЦК на първичния пазар през август

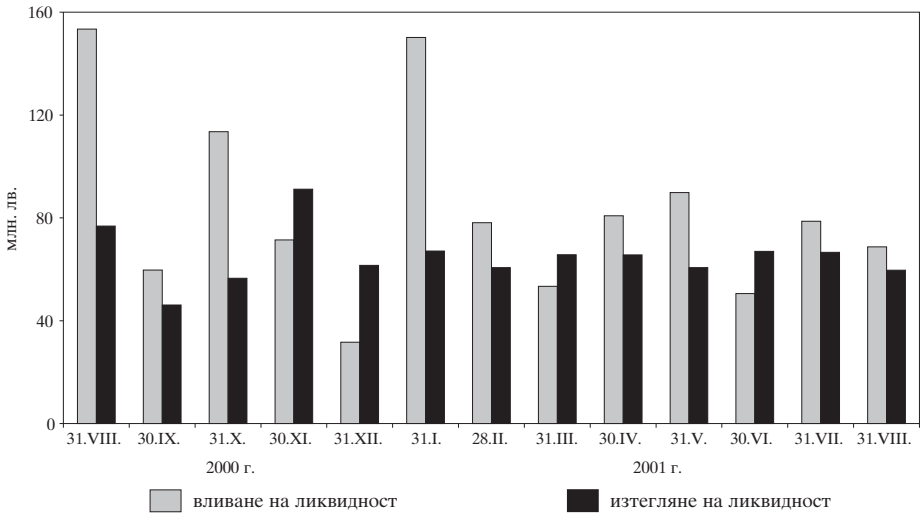
Забележка: Доходността е среднопретеглена за месеца и е на ефективна годишна база.

Средна продължителност в месеци на емисиите в обращение

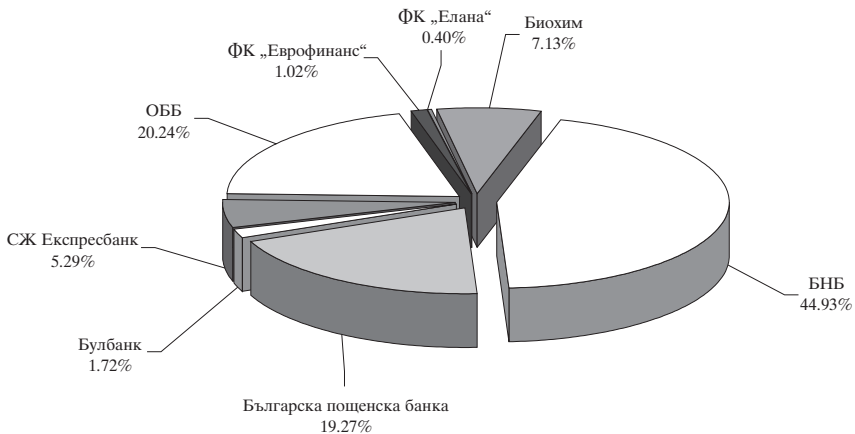

Забележка: Средната продължителност е изчислена на база матуриретната структура на ДЦК, емитирани за финансиране на бюджетния дефицит.

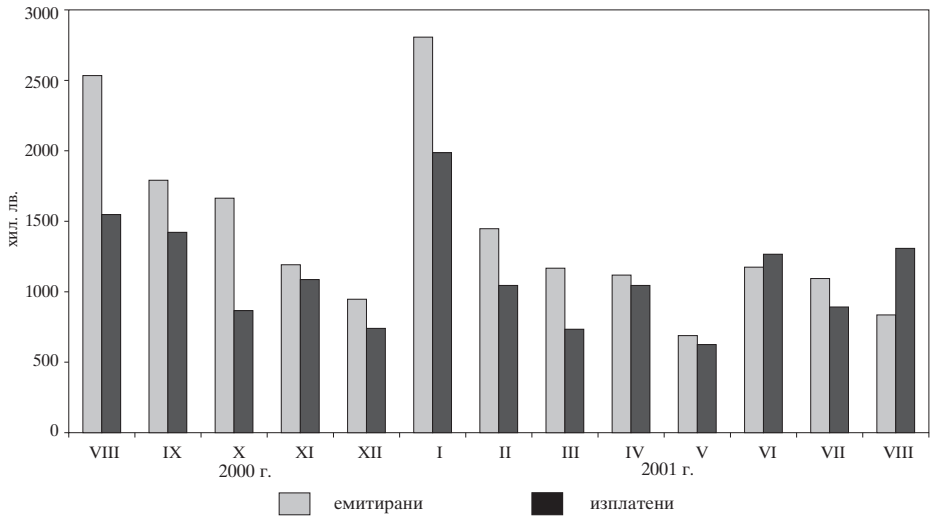
Вливане и изтегляне на ликвидност чрез падежи и емисии на ДЦК

Извършени от първични дилъри през август преки продажби на ДЦК от целеви емисии

Емитирани и изплатени ДЦК от целеви емисии

Предстоящи плащания по ДЦК през октомври 2001 г.

(хил. лв.)

	понеделник	вторник	сряда	четвъртък	петък
			1	2	3
бонове целиви			447.2	10000.0	
	6	7	8	9	10
облигации			12642.7		
	13	14	15	16	17
бонове облигации целиви ГДЦК (лв.)	4593.2	19.9	977.3 363.0	10000.0	
	20	21	22	23	24
облигации			8211.1		
	27	28	29	30	31
бонове облигации целиви			20000.0 414.4	1032.4	

Забележка: Когато определенят за плащане ден е неработен плащането се извършва на следващия работен ден.

Календар на емисиите ДЦК през октомври 2001 г.

Дата на аукциона	Дата на емисията	Дата на падежа	Срок на емисията	Предвиден обем (лв.)	Общ номинал на емисията (лв.)
01.10.2001	03.10.2001	03.01.2002	3-месечна	10 000 000	
08.10.2001*	10.10.2001	10.10.2003	2-годишна	25 000 000	50 000 000
15.10.2001	17.10.2001	17.01.2002	3-месечна	10 000 000	
22.10.2001*	24.10.2001	24.10.2006	5-годишна	20 000 000	60 000 000
ОБЩО в т. ч.:				65 000 000	
бонове				20 000 000	
облигации				45 000 000	

* Емисия от отворен тип.

Министерството на финансите си запазва правото при необходимост да извършва корекции в обявения календар.

Размерът на вътрешния дълг към края на август е 1 737 910.8¹ хил. лв., а на вътрешния държавен дълг – 1 730 081.5 хил. лв. В сравнение с предходния месец вътрешният дълг намалява с 30 859 хил. лв. Делът на дълга по ДЦК за финансиране на дефицита нараства до 55.7%, а ДЦК за структурната реформа спадат и са 54.6%. Държавногарантираният дълг остава 0.5% (графика 13).

Сумата на ДЦК за финансиране на дефицита отбелязва нарастване през изтеклия месец с 2014.4 хил. лв. и достига 967 532.2 хил. лв. Емитираните книжа са на стойност 59 603.6 хил. лв., като 835.1 хил. лв. от тях са продадени пряко на физически лица. Новоиздадените облигации са 20 812.2 хил. лв., а боновете – 38 791.4 хил. лв. Изплатените ценни книжа са 42 123.9 хил. лв., като 38 790.4 хил. лв. от тях са краткосрочни. В матуритетната структура на ДЦК за финансиране на дефицита отново се отбелязва увеличение на дела на 5-годишните с над 2 пункта до 23.4% за сметка на намаляване на две- и тригодишните (графика 14). В резултат на това среднопретегленият матуритет на ДЦК за финансиране на дефицита нараства до 2 години и 8 месеца.

Държавните ценни книжа, емитирани за структурната реформа, намаляват през месеца с 32 139.9 хил. лв. и достигат 762 549.4 хил. лв. Редукцията се дължи основно на засилването на еврото спрямо долара, а също и на използването на 14.7 хил. щ. д. и 231 хил. лв. облигации за погасяване на дължения към държавата по ЗУНК.

Валутната деноминация на вътрешния дълг отбелязва известни промени основно поради курсови разлики (графика 15). Делът на ДЦК в щатски долари намалява с един пункт и достига 34.4% при увеличение на дела на левовите ДЦК с 0.9 пункта и на ДЦК в евро с 0.1 пункт. Промяната във валутните курсове е причина и за разместването в матуритетната структура. Намалението на левовата равностойност на долларите ЗУНК облигации води до спад на дългосрочните книжа с 1.1 пункта до 44.1%, средносрочните нарастват и достигат 48.1%, а краткосрочните остават с почти същия дял – 7.8% (графика 16). Делът на ДЦК с фиксирани лихвени купони през месеца се увеличава с над един пункт и достига 54.8% (графика 17).

Изплатените лихви и отстъпки през август са 7270.4 хил. лв. От началото на годината разходите по вътрешния дълг са 105 492.9 хил. лв. По ДЦК за финансиране на дефицита са изплатени 55 263.1 хил. лв., или 52.4% от общата сума на лихвите и отстъпките (графика 19). С най-голям дял от тях са разходите по две- и тригодишните облигации – съответно с 61.8% и 17.4%.

¹ Дългът към БНБ е изключен от структурата на вътрешния дълг.

Вътрешен дълг

(хил. лв./хил. евро/хил. щ. д.)

Структура на дълга	Размер на дълга към 31.12.2000 г.	Изменение на дълга през 2001 г.		Размер на дълга към 31.08.2001 г.
		увеличение	намаление	
I. ДЪЛГ ПО ДЪРЖАВНИ ЦЕННИ КНИЖА, ЕМИТИРАНИ ЗА ФИНАНСИРАНЕ НА БЮДЖЕТНИЯ ДЕФИЦИТ				
1. ДЦК, емитирани през 1996 г.	845.8		845.8	-
5-годишни	845.8		845.8	-
2. ДЦК, емитирани през 1997 г.	20 000.0			20 000.0
5-годишни	20 000.0			20 000.0
3. ДЦК, емитирани през 1998 г.	7 468.5		1 774.5	5 694.0
3-годишни	3 377.6		1 774.5	1 603.1
5-годишни	4 090.9			4 090.9
4. ДЦК, емитирани през 1999 г.	304 542.3		226 029.2	78 513.1
2-годишни	301 882.6		226 029.2	75 853.4
5-годишни	2 659.7			2 659.7
5. ДЦК, емитирани през 2000 г.	613 212.9		161 262.2	451 950.7
5.1. Краткосрочни	178 275.5		159 297.9	18 977.6
3-месечни	64 286.4		64 286.4	-
12-месечни	113 989.1		95 011.5	18 977.6
5.2. Средносрочни	434 937.4		1 964.3	432 973.1
2-годишни	255 217.9		1 964.3	253 253.7
3-годишни	139 929.7			139 929.7
5-годишни	39 789.7			39 789.7
6. ДЦК, емитирани през 2001 г.		510 691.5	99 317.2	411 374.3
6.1. Краткосрочни		215 383.4	98 932.3	116 451.1
3-месечни		158 241.6	98 932.3	59 309.3
12-месечни		57 141.8		57 141.8
6.2. Средносрочни		295 308.2	385.0	294 923.2
2-годишни		135 331.0	385.0	134 946.1
5-годишни		159 977.1		159 977.1
ВСИЧКО РАЗДЕЛ I	946 069.5	510 691.5	489 228.8	967 532.2

II. ДЪЛГ ПО ДЪРЖАВНИ ЦЕННИ КНИЖА, ЕМИТИРАНИ ЗА СТРУКТУРНАТА РЕФОРМА

A1. Държавни дългосрочни облигации, емитирани по реда на ПМС № 244/1991 г.	3 026.9		275.2	2 751.7
A2. Държавни дългосрочни облигации, емитирани по реда на ПМС № 234/1992 г.	2 174.0		139.1	2 034.9
A3. Държавни дългосрочни облигации, емитирани по реда на чл. 4 и 5 от ЗУНК/1993 г.				
в левове	7 799.4		24.0	7 775.4
деноминирани в щатски долари	331 260.7		52 720.4	278 540.4
левава равностойност	696 280.3			594 864.7
деноминирани в евро	24 412.6	37 478.5	1 284.9	60 606.3
левава равностойност	47 746.9			118 535.6
A4. Държавни дългосрочни облигации, емитирани по реда на ПМС № 3/1994 г.	831.7			831.7

(продължава)

(продължение)

А5. Държавни облигации, емитирани по реда на чл. 2 от ПМС № 89/1995 г.	4 660.1	1 553.4	3 106.8
ВСИЧКО А	762 519.3		729 900.8
Б1. ДЦК, емитирани в левове по реда на чл. 8 и 9 от ЗДЗВСТБ/1996 г.	38 750.5		32 648.6
ДЦК, емитирани през 1996 г.	5 627.9	1 876.0	3 751.9
ДЦК, емитирани през 1997 г.	33 122.6	4 226.0	28 896.6
Б2. ДЦК, емитирани в щатски долари по реда на чл. 8 и 9 от ЗДЗВСТБ/1996 г.	4 705.7	4 705.7	-
левова равностойност	9 891.0	7 823.2	-
ВСИЧКО Б	48 641.5		32 648.6
ВСИЧКО РАЗДЕЛ II	811 160.8		762 549.4
ОБЩ РАЗМЕР НА ДЪРЖАВНИЯ ДЪЛГ	1 757 230.3		1 730 081.5
III. ВЪТРЕШНИ ДЪРЖАВНИ ГАРАНЦИИ	9 984.1		7 829.3
ОБЩ РАЗМЕР НА ВЪТРЕШНИЯ ДЪЛГ	1 767 214.4		1 737 910.8

Забележки:

Дългът по ДЦК за финансиране на дефицита е по фактическа сума.

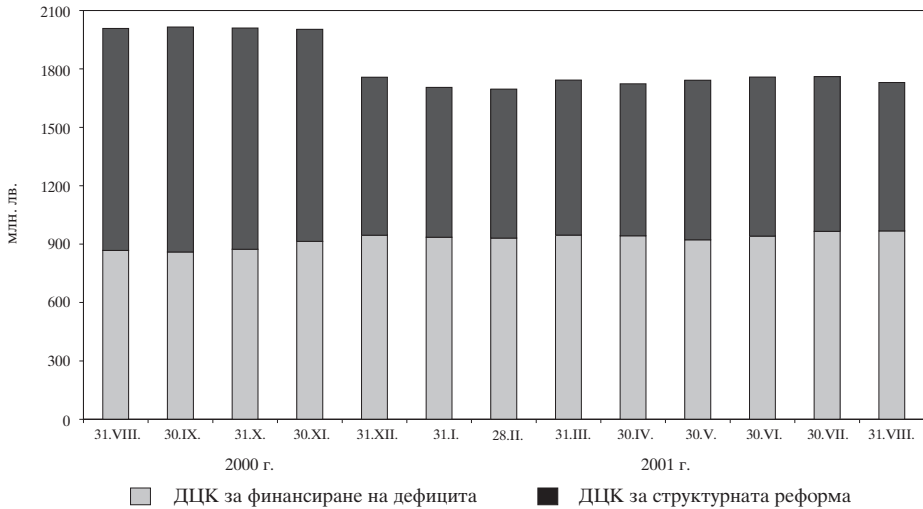
Левовата равностойност на дълга, деноминиран във валута, е изчислена по курса на съответната валута към лева в края на съответния месец:

за 31.12.2000 г. – 1 щ. д. за 2.10191 лв., 1 евро за 1.95583 лв.

за 31.08.2001 г. – 1 щ. д. за 2.13565 лв., 1 евро за 1.95583 лв.

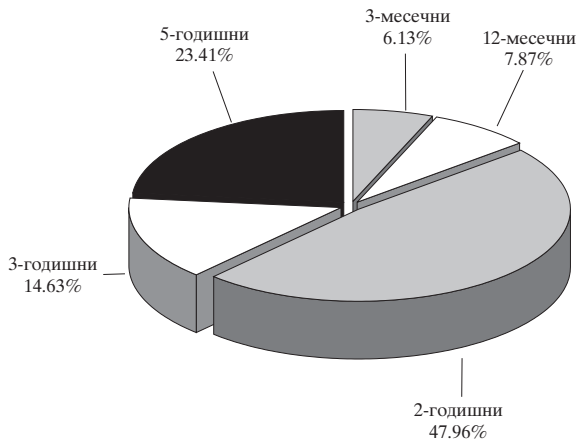
Дългът към БНБ е изключен от структурата на вътрешния дълг.

Изменение на вътрешния държавен дълг

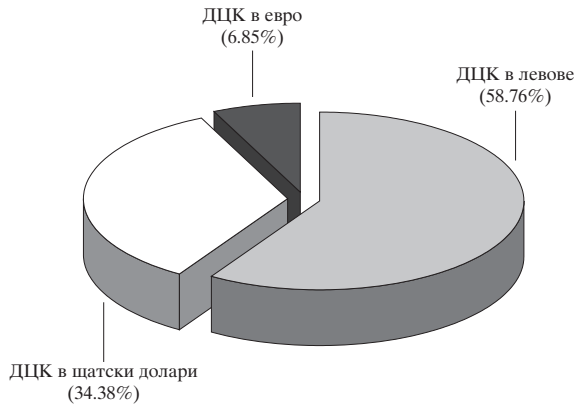
Графика 14

ДЦК за финансиране на бюджетния дефицит в обращение към 31 август

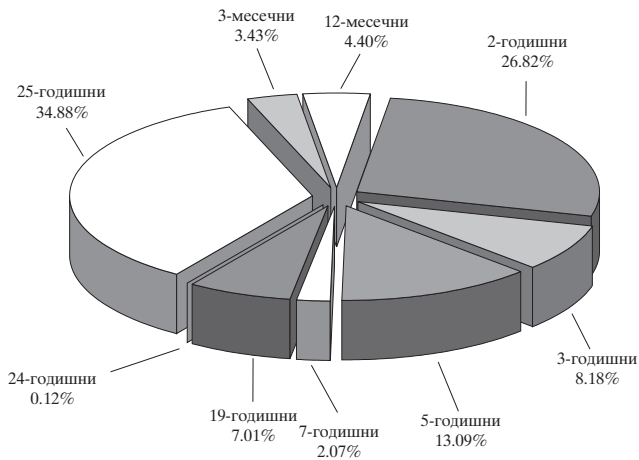

Забележка: Среднопретегленият матуридет на ДЦК, емитирани за финансиране на бюджетния дефицит, е 2 години и 8 месеца.

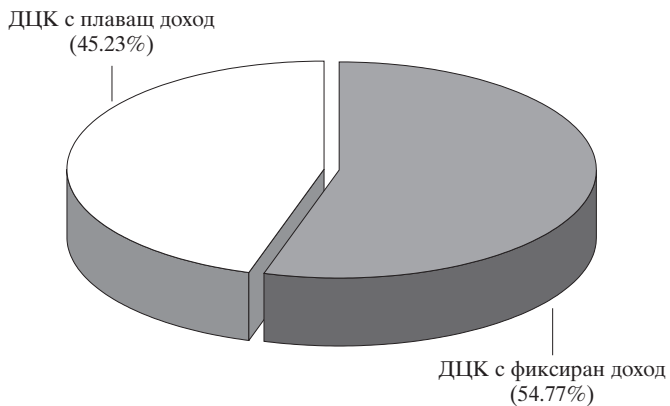
Валутна деноминация на ДЦК в обращение към 31 август

Матуритетна структура на ДЦК в обращение към 31 август

Съотношение между ДЦК с фиксиран и с плаващ доход в обращение към 31 август

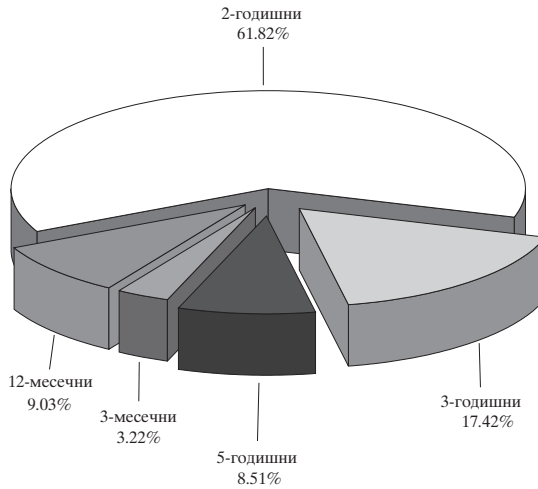
Разходи по вътрешния дълг за периода 1 януари – 31 август 2001 г.

(хил. лв.)

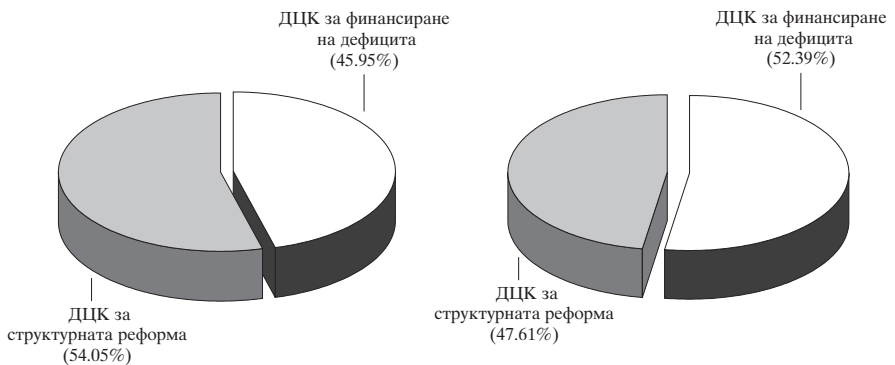
Структура на дълга	Размер на платените лихви (отстъпки)
I. ДЪЛГ ПО ДЪРЖАВНИ ЦЕННИ КНИЖА, ЕМИТИРАНИ ЗА ФИНАНСИРАНЕ НА БЮДЖЕТНИЯ ДЕФИЦИТ	
1. ДЦК, емитирани през 1996 г.	50.4
5-годишни	50.4
2. ДЦК, емитирани през 1997 г.	833.2
5-годишни	833.2
3. ДЦК, емитирани през 1998 г.	614.3
3-годишни	424.9
5-годишни	189.5
4. ДЦК, емитирани през 1999 г.	19 744.7
2-годишни	19 601.5
5-годишни	143.2
5. ДЦК, емитирани през 2000 г.	30 080.6
5.1. Краткосрочни	5 702.1
3-месечни	713.6
12-месечни	4 988.5
5.2. Средносрочни	24 378.5
2-годишни	13 383.7
3-годишни	9 199.7
5-годишни	1 795.1
6. ДЦК, емитирани през 2001 г.	3 939.9
6.1. Краткосрочни	1 067.7
3-месечни	1 067.7
6.2. Средносрочни*	2 872.2
2-годишни	1 178.4
5-годишни	1 693.8
ВСИЧКО РАЗДЕЛ I	55 263.1
II. ДЪЛГ ПО ДЦК, ЕМИТИРАНИ В РЕЗУЛТАТ НА СТРУКТУРНАТА РЕФОРМА	
А. Дълг по ДЦК, емитирани за уреждане на необслужваните кредити на държавни предприятия към банките	
1. Облигации, емитирани по реда на ПМС № 244/1991 г.	149.9
2. Облигации, емитирани по реда на ПМС № 186/1992 г.	90.6
3. Облигации, емитирани по реда на чл. 4 и 5 от ЗУНК/1993 г.	48 251.8
левови	143.0
деноминирани в щатски долари (в лв. по курса за деня)	45 998.2
деноминирани в евро (в лв. по фиксирания курс)	2 110.6
4. Облигации, емитирани по реда на ПМС № 3/1994 г.	0.0
5. Облигации, емитирани по реда на ПМС № 89/1995 г.	100.6
Всичко раздел А	48 592.9
Б. Дълг по ДЦК, емитирани по реда на чл. 8 и 9 от ЗДЗВСТБ/1996 г.	
левови	1 198.8
валутни (в лв. по курса за деня)	438.1
Всичко раздел Б	1 636.9
ВСИЧКО РАЗДЕЛ II	50 229.8
ОБЩО РАЗХОДИ ПО ДЪРЖАВНИЯ ДЪЛГ	105 492.9
III. ДЪРЖАВНОГАРАНТИРАН ДЪЛГ	0.0
ОБЩО РАЗХОДИ ПО ВЪТРЕШНИЯ ДЪЛГ	105 492.9

* Включени са и приходите от лихви по отворените емисии средносрочни ценни книжа.

**Структура на разходите по ДЦК,
емитирани за финансиране на бюджетния дефицит**

Структура на разходите по вътрешния дълг

31 август 2000 г.

31 август 2001 г.

Външният дълг към края на август е 8723.1 млн. щ. д. В сравнение с предходния месец това представлява увеличение с 42 млн. щ. д. От началото на годината дългът е намалял с 247.3 млн. щ. д. Държавният дълг е 8221.4 млн. щ. д., а държавногарантираният – 501.7 млн. щ. д.

Новото външно финансиране през август е 3 млн. щ. д., което е усвоявано по държавни инвестиционни заеми от Световната банка. Плащанията по дълга са 89.8 млн. щ. д., като 62.4 млн. щ. д. са погашения по главници и 27.4 млн. щ. д. – лихви. Погашения представляват плащания по дълга към МВФ – 19.9 млн. щ. д., към Парижкия клуб – 17.6 млн. щ. д., към Световната банка – 10.5 млн. щ. д., държавногарантирани заеми – 13.2 млн. щ. д., и др. Изплатените лихви са в по-голямата си част по дълга към МВФ и Световната банка.

От началото на годината получените заеми са на стойност 236 млн. щ. д., като 63.9 млн. щ. д. са постъпления от трансове по държавногарантирани заеми. Плащанията по дълга са 859.7 млн. щ. д., 431.3 млн. щ. д. от които са лихви. Най-големи суми са изплатени по брейди облигациите и по заемите от МВФ и Парижкия клуб. Нетното външно финансиране към края на август е отрицателно (-192.4 млн. щ. д.), като при държавногарантираните кредити е положително и възлиза на 15.5 млн. щ. д.

Движението на курса долар/евро оказва слабо влияние върху валутната композиция. Дългът в долари спада слабо до 66.8% за сметка на увеличение на дълга в други валути. Лихвената структура остава почти без промяна при дял на фиксираните лихвени купони от 26.6%. Средният остатъчен срок е 12 години и пет месеца, като се наблюдава увеличение на краткосрочния дълг и на този от 5 до 10 години.

В общата структура на дълга по-сериозни промени спрямо предходния месец не са настъпили. Брейди облигациите спадат до 56.9% поради засилването на еврото. Въпреки извършените плащания през месеца дългът към Парижкия клуб остава 5.5%. Без промяна остават също дългът към МВФ – 13.2% и към Световната банка – 9.2%. Делът на държавните инвестиционни заеми е 2.3%, а на държавногарантираните – 5.8%.

Външен дълг

(млн. щ. д.)

Структура	2000 г.	2001 г.			
	към 31.XII.	към 31.III.	към 30.VI.	към 31.VII.	към 31.VIII.
I. Държавен дълг	8 522.9	8 242.9	8 186.3	8 178.4	8 221.4
1. Лондонски клуб	4 976.1	4 976.1	4 976.1	4 960.0	4 960.0
2. Парижки клуб	600.4	478.7	464.5	474.2	477.3
3. Световна банка	827.8	792.6	794.2	800.0	803.0
3.1. Световна банка	682.2	662.9	663.4	669.8	669.9
3.2. JVIC (JEXIM)	145.6	129.6	130.8	130.2	133.1
4. Г-24	56.5	40.4	27.1	27.6	28.4
5. Европейски съюз	428.0	406.3	390.1	402.7	421.3
6. МВФ	1 218.4	1 186.7	1 168.4	1 142.3	1 149.0
7. Други	127.1	120.6	115.8	119.6	125.1
8. Държавни инвестиционни заеми	233.5	183.7	191.4	192.6	198.2
8.1. Световна банка	42.8	46.8	39.3	41.2	45.8
8.2. ЕИБ	150.2	98.6	102.5	103.3	103.9
8.3. ЕБВР	26.2	24.3	31.0	29.2	29.2
8.4. Други	14.4	14.0	18.6	18.9	19.3
9. Активирани държавни гаранции	55.1	57.7	58.7	59.4	59.2
9.1. Световна банка	35.5	39.2	41.1	42.1	41.7
9.2. ЕИБ	3.6	3.4	3.4	3.2	3.2
9.3. Други	16.0	15.2	14.2	14.2	14.3
II. Държавногарантиран дълг	447.4	483.5	501.2	502.7	501.7
1. Световна банка	157.3	153.7	151.7	152.5	150.6
2. ЕИБ	68.3	115.4	112.7	114.9	119.0
3. ЕБВР	87.5	83.9	72.9	71.9	73.2
4. Други	134.3	130.5	163.9	163.4	158.9
ОБЩ РАЗМЕР НА ВЪНШНИЯ ДЪЛГ	8 970.4	8 726.3	8 687.5	8 681.1	8 723.1

Забележки:

1. Преизчисляването на дълга в щатски долари е по централния курс на БНБ за съответните валути към българския лев, валиден за последния работен ден на периода.
2. Данните за последния месец са предварителни.
3. Поради промяна в нормативната уредба през април от 1 януари 2001 г. е извършено разместване в класификацията на някои заеми в групите Държавни инвестиционни заеми и Държавногарантиран дълг.

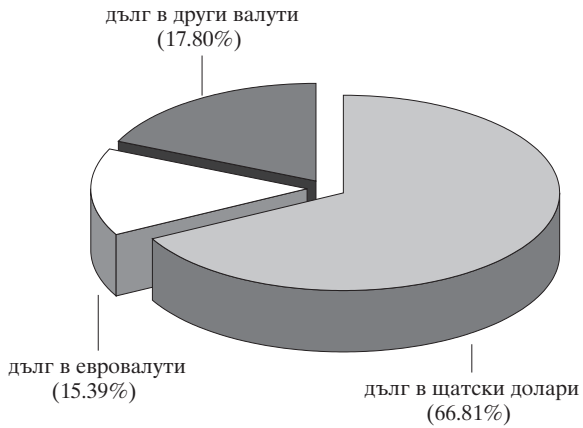
Ново външно финансиране и извършени плащания по външния дълг към 31 август

Структура	Получени кредити (траншове)		Извършени плащания, в т. ч.			
			погашения		лихви	
	млн. щ. д.	хил. лв.	млн. щ. д.	хил. лв.	млн. щ. д.	хил. лв.
I. Държавен дълг	172.1	385 515.9	380.1	831 756.7	413.4	900 269.1
1. Лондонски клуб	0.0	0.0	16.1	35 913.7	294.2	638 428.8
2. Парижки клуб	0.0	0.0	109.3	239 667.1	23.8	52 378.9
3. Световна банка	1.0	2 276.5	23.1	50 081.8	25.9	57 904.7
3.1. Световна банка	1.0	2 276.5	15.2	32 962.6	22.9	51 389.2
3.2. JВIC (JEXIM)	0.0	0.0	7.9	17 119.2	3.0	6 515.5
4. Г-24	0.0	0.0	26.5	58 208.1	1.5	3 324.1
5. Европейски съюз	0.0	0.0	0.0	0.0	13.3	29 419.4
6. МВФ	131.7	297 574.2	188.3	411 268.0	41.9	90 531.7
7. Други	0.0	0.0	0.0	0.0	1.5	3 336.3
8. Държавни инвестиционни заеми	29.5	64 355.4	11.4	24 941.6	9.1	19 879.0
8.1. Световна банка	13.3	28 905.0	0.0	0.0	0.9	1 995.7
8.2. ЕИБ	13.4	29 173.3	7.6	16 509.3	6.0	13 011.2
8.3. ЕБВР	0.3	583.8	3.9	8 432.4	1.9	4 240.3
8.4. Други	2.5	5 693.3	0.0	0.0	0.3	631.8
9. Активирани държавни гаранции	9.9	21 309.8	5.4	11 676.3	2.3	5 066.3
9.1. Световна банка	9.9	21 309.8	3.4	7 305.0	2.0	4 407.7
9.2. ЕИБ	0.0	0.0	0.5	987.4	0.2	537.3
9.3. Други	0.0	0.0	1.5	3 384.0	0.1	121.4
II. Държавногарантиран дълг	63.9	140 621.9	48.4	105 159.6	17.9	39 016.3
1. Световна банка	3.4	7 051.2	8.8	19 073.9	5.5	12 144.9
2. ЕИБ	10.0	21 514.1	9.8	21 421.5	4.4	9 586.3
3. ЕБВР	0.1	148.9	7.1	15 630.9	4.2	9 249.1
4. Други	50.4	111 907.6	22.6	49 033.3	3.7	8 036.0
ОБЩ РАЗМЕР НА ВЪНШНИЯ ДЪЛГ	236.0	526 137.8	428.4	936 916.3	431.3	939 285.4

Забележки:

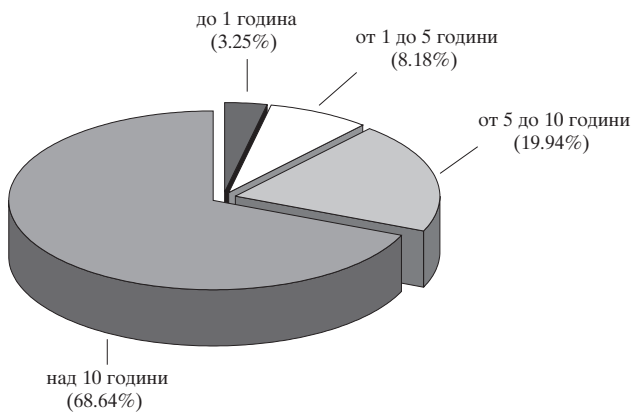
1. Равностойността в щатски долари на полученото ново външно финансиране и извършените плащания е изчислена през централния курс на БНБ за съответните чуждестранни валути към лева, валиден до 16 часа в деня на извършване на съответното плащане.
2. Равностойността в левове на полученото ново външно финансиране и извършените плащания е изчислена по централния курс на БНБ за съответните чуждестранни валути към лева, валиден до 16 часа в деня на извършване на съответното плащане.
3. Данните са неокончателни.

Валутна структура на външния дълг към 31 август

Лихвена структура на външния дълг към 31 август

Остатъчен срок на външния дълг към 31 август

Забележка: Среднопотегленият остатъчен срок на външния дълг е 12 години и 5 месеца.

Общ размер на държавния и държавногарантирания дълг

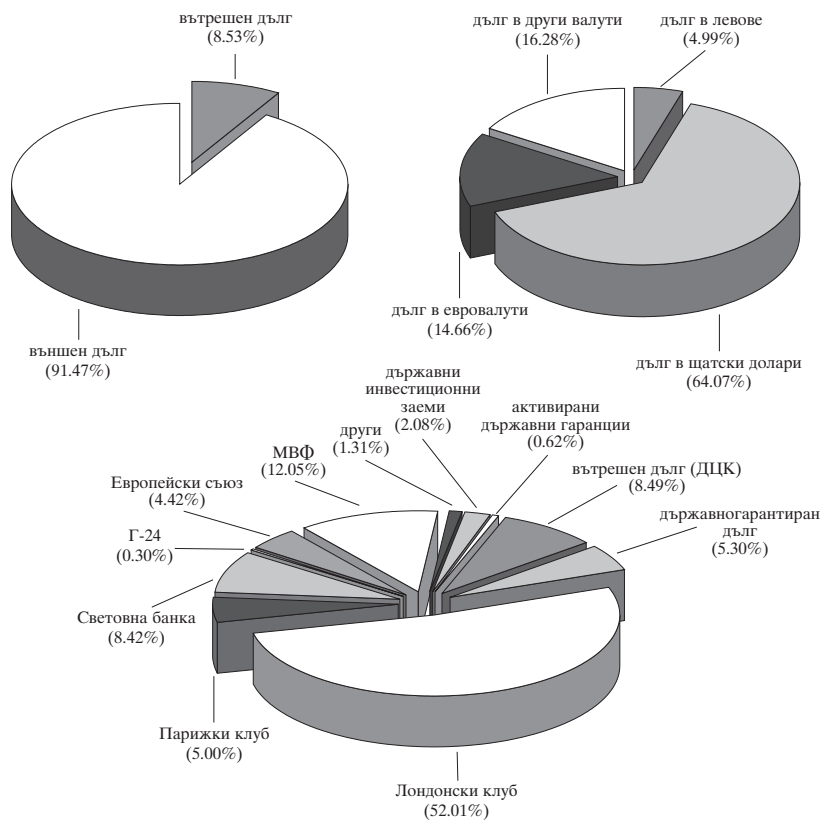
Структура	Дълг към 31 август 2001 г. (хил. лв.)	Държавен дълг/БВП (%)
Вътрешен дълг	1 737 910.8	6.2
Външен дълг	18 629 458.4	66.0
ОБЩО	20 367 369.2	72.2

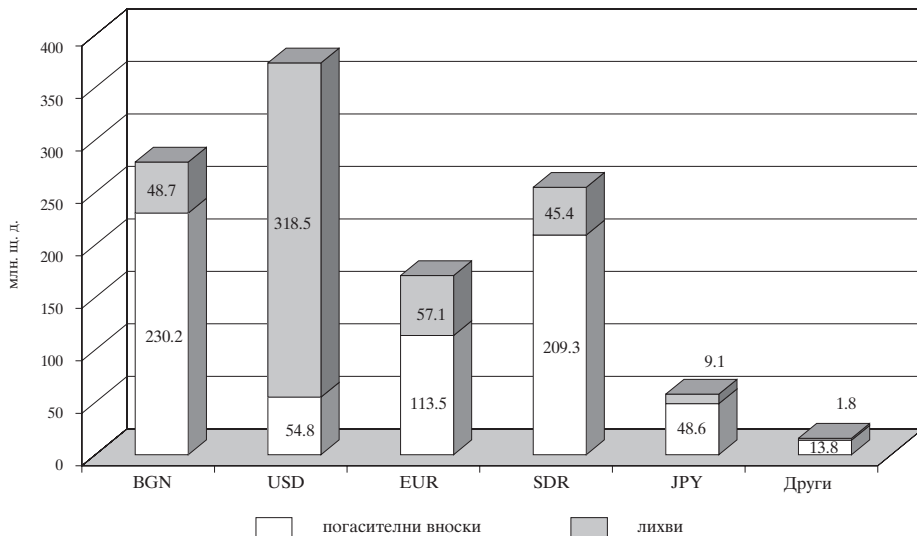
Забележки:

1. За изчисленията е използвана актуализирана прогноза за БВП за 2001 г. – 28 209.1 млн. лв.
2. Левовата равностойност на външния дълг е преизчислена по централния курс на БНБ за лева към щатския долар за 31 август 2001 г.

Графика 23

Структура на дълга към 31 август

**Валутна композиция на извършените плащания по дълга
по видове валути към 31 август**

Все по-широко се налага тезата, че липсата на убедителни доказателства за оживление на американската икономика ще подтикне Федералния резерв към още по-решителна намеса за овладяване на признаците на рецесия. В случай на проточване на лабилността на американския фондов пазар, най-сигурният резултат ще бъде поскъпването на нискорисковите емисии на държавен дълг отвъд океана.

Единствено проявата на солидни индикации за съвземане на растежа в Евросъюза биха могли да разграничат финансовите пазари в региона от развитието на подобен сценарий. С оповестената промяна на лихвените условия Европейската централна банка все пак показва загриженост относно изгледите за подобряване на бизнес-активността. Това е възможно и поради изгледите за засилване на позициите на еврото спрямо щатския долар.

БЪЛГАРИЯ

Българският облигационен дълг остана почти незасегнат от отслабването на интереса към рисковите инструменти на страните от развиващите се пазари в контекста на събитията в Аржентина и проблемите в съседните Турция и Македония. Без съмнение една от причините за това са възобновените слухове сред инвестиционните банкери за евентуална поява на българска еврооблигационна емисия на външните пазари. В прогнозите си за времевия хоризонт, в който това би могло да стане реалност, *Merrill Lynch* и *Dresdner Kleinworth* сочат началото на 2002 г. *JP Morgan* също изтъкват слабата корелация между българския компонент от индекса EMBI+ и внушителното разширяване на спредовете на турските и аржентински активи, които са със сходен инвестиционен рейтинг. Българските брейди емисии поддържаха цени, както следва: 77.875 – 81.250 DISC (пристрипиран спред 780 – 890 базисни точки); 77.000 – 81.500 FLIRB (532 – 640 базисни точки) и 71.000 – 81.500 IAB (596 – 700 базисни точки).

Всички обзорни издания посочват като особено окуражително обстоятелството, че управляващите са потвърдили желанието си за продължаване на сътрудничеството с МВФ, благодарение на което настоящата макроикономическа и финансова стабилност ще бъдат запазени. Подчертава се факта, че при успешно приключване на преговорите за подписване на ново споразумение с фонда България ще остане слабо зависима от частно външно финансиране.

Несъмнено българската новина с първостепенно значение за международните наблюдатели бе оповестяването на пакета от икономически мерки на новото правителство. Извън позитивния контекст на предназначени-

те цели експертите изразяват загриженост основно във връзка с предложените данъчни изменения и одобрението им от МВФ. Въпреки това международните анализатори изразяват оптимизъм за постигането на компромис, които ще подкрепят позитивната инвестиционна перспектива на България.

СЕВЕРНА АМЕРИКА

САЩ

Спадът на акциите на американските компании през втората половина на август възобнови дискусиите около необходимостта от още по-решителна намеса на Федералния резерв в посока към драстично намаление на лихвените проценти. По всяка вероятност шестмесечният лаг, в рамките на който американската икономиката обичайно реагира на облекчаването на паричната политика, ще бъде съпроводен от интензивни спекулации относно признаците за навлизане в „световна рецесия“, а неясните сигнали за съвземане на икономическия темп ще увеличат спада на щатския долар.

Обикновено отражението на подобни обстоятелства върху търговията с инструменти на американското финансово министерство е позитивно. През изминалия месец доходността на облигациите със средносрочни матуритети, които са и най-чувствителни спрямо потенциални лихвени промени, достигна исторически ниски нива, докато отражението върху пазарните им цени бе с обратен знак. Двугодишните държавни облигации регистрираха доходност 3.60%, което е абсолютен минимум от момента на въвеждането на този тип инструменти в началото на 70-те години. В последните дни на август индустриалният индекс *Dow Jones* падна под психологическия праг от 10 000 пункта, но това понижение бе с временен ефект върху цените на краткосрочните дългови инструменти. Доходността при петгодишните емисии намалня с над 10 базисни точки до 4.41% в последната седмица на август, докато в дългосрочния хоризонт десет- и тридесетгодишните облигации регистрираха доходности съответно от 4.85% и 5.43%.

Забележителна разлика от едва 1 базисна точка достигна спредът между базовите 10-годишни германски и американски държавни облигационни емисии. Подобно стесняване диференциалът бележи за първи път от 1996 г. насам.

Опасенията за задълбочаване на проблемите на фондовия пазар и транслирането им през следващата финансова година засилват очакванията за съкращение на капиталовите разходи и персонала сред водещите технологични корпорации. Този факт дава повод за още по-песимистични прогнози за свиване на потреблението, което е най-важният компонент, допринасящ за стимулиране на растежа. Въпреки фактическото увеличение на доходите с 0.5% през юли официалната статистика отразява крайно неблагоприятно намаление на личното потребление през август. В потвържде-

ние на пониженото вътрешно търсене, Търговският департамент на САЩ докладва за значително свиване на вноса. Независимо от това дефицитът по търговския баланс на страната е нараснал на 29.41 млрд. щ. д. през юни, след 28.47 млрд. щ. д., отчетени през май.

ЕВРОЗОНА

Решението на Европейската централна банка за съкращение на основната лихва по рефинансирането с 25 базисни точки до 4.25% бе очаквана, но твърде късна мярка предвид влошените перспективи за съвземане на растежа в Еврозоната до края на годината. Избирането на точния момент за смяна на досегашната твърда политика съвпада с наличието на благоприятни дефлационни сигнали и потенциал за засилване на еврото, а тези дадености засилват спекулациите относно повторно намаление на лихвите през октомври – ноември.

Ускореното намаление на инфлацията от пиковите 3.4%, регистрирани през юли, потвърждава отслабването на пресиращия ефект на цените на хранителните стоки върху индекса на потребителските цени. След ръст от 2.8% през юли анализаторите прогнозира намаление на индекса до 2.6% през август.

Нито отдавна очакваното намаление на лихвите, нито едновременното поскъпване на евровалутата обаче успяха да ентузиазират участниците на фондовите пазари в Еврозоната, където тенденциите на спад се запазиха. Обратна бе ситуацията на облигационните пазари, които отбелязаха поскъпване на емисиите държавен дълг, като продължение на постепенното покачване в цените, започнало още през юли. Към края на август доходността на десетгодишните облигации *Bunds* клонеше към 4.82 – 4.79%, докато при двугодишните емисии *Schatz* нивото ѝ падна до 3.93 – 3.97%.

В септемврийския емисионен календар на правителствата от Еврозоната се предвижда увеличение на обемите на новоемитирания дълг с около 30% над номинала, реализиран през месец август. Това означава, че общата сума на очакваните емисии ще клони към 50 млрд. евро. С най-значителен дял ще бъдат книгата с 2- и 10-годишни матуритети. Най-големи количества отново ще бъдат предложени от немското и италианско правителства. Германия ще емитира общо 18 млрд. евро, от които 8 млрд. евро ще бъдат облигации *Bunds* с падеж през 2011 г. За втори пореден месец нетното финансиране ще бъде отрицателно във Франция. Държавното съкровище на страната планира използването на излишния ресурс за провеждане на операции по обратно изкупуване на дълга в обращение.

Според експерти перспективите за поскъпване на единната валута ще имат положително влияние върху финансовите инструменти на страните от Еврозоната. Повод за тази прогноза дава наблюдаваното намаление в изтичането на капитали от икономиките в ЕС през май и юни, с което се

свързват надежди за възвръщане на инвестиционния интерес към финансовите пазари от региона.

ЦЕНТРАЛНА И ИЗТОЧНА ЕВРОПА

ТУРЦИЯ

В началото на септември в Анкара пристига мисия на МВФ, която ще преразгледа изпълнението на условията за получаване на следващия транш от 3 млрд. щ. д. по действащото кредитно споразумение.

Местната валута стигна рекордно ниски нива от 1 510 000 TRY/USD през август, което се равнява на 50% обезценяване на стойността преди освобождаването на фиксирания валутен курс през февруари. Към края на месеца нивото на лирата спрямо щатския долар успя да се възстанови до 1 360 000 TRY/USD, отчасти поради задоволителния резултат на проведенния от централната банка аукцион за продажба на емисия тримесечни съкровищни бонове, чиято доходност достигна 83.78%. Другата новина, която подкрепи курса на лирата, бе решението на Турската централна банка да понижи лихвата по 24-часовите депозити от 60% на 62%.

Наред с това банката обяви наличието на излишък от 500 млн. щ. д. по текущата сметка на платежния баланс, считано към края на юни, при 5.5 млрд. щ. д. дефицит, регистрирани за същия период на 2000 г. Под влияние на силно девалвираната национална валута турският износ е отбелязал годишно нарастване от 10%, докато вносът е намалял с 20%.

Въпреки съществения напредък, който властите постигнаха по отношение на реформите в банковия сектор, приемането на редица законодателни промени и реструктурирането на вътрешния дълг, програмата на правителството продължава да се ползва с неодобрение сред местните политически среди, което дава отражение върху рисковите премии на турските активи. През август турският дял от композитния индекс на *JP Morgan* EMBI+ се търгуваше при спред от около 890 – 920 базисни точки над американските съкровищни облигации.

РУСИЯ

Правителството внесе в парламента проектобюджета за 2002 г. Очаква се четенето му да започне около 17 септември. На този предварителен етап макрорамката на основния финансов закон предвижда приключване на годината с излишък в размер на 1.19% от БВП, постигане на икономически растеж от 4.3% и ограничаване на годишния прираст на инфлацията до 10 – 13%, при 16 – 18%, заложен за текущата година.

Интерес предизвиква обявеният проект за създаване на специален фонд с цел обслужване на предстоящите тежки плащания по външния дълг. Идеята бе посрещната с голямо одобрение от страна на инвеститорите, но

много местни експерти се отнесоха със скептицизъм към нея поради съмнения за практическата ѝ реализация. Постъпленията във фонда ще бъдат генерирани на база допълнителни бюджетни приходи. Прогнозният размер на разходите за обслужване на руския външен дълг е приблизително 14 млрд. щ. д. през текущата и още толкова през следващата финансова година. Пикът на плащанията обаче настъпва през 2003 г., когато те ще достигат 19 млрд. щ. д.

Наред с това за първи път след финансовата криза от 1998 г. правителството планира да се финансира, прибегвайки до международните капиталови пазари. В проектобюджета финансовите експерти на кабинета са заложили емитирането на петгодишни еврооблигационни емисии на стойност около 2 млрд. щ. д.

В последния седмичен отчет на Руската централна банка от 24 август е регистрирано намаление на валутните резерви с 600 млн. щ. д. до 37 млрд. щ. д. Наблюдателите отдават този резултат на погашенията, в размер на 1.2 млрд. щ. д., които Русия направи към кредиторите от Парижкия клуб на 20 август.

ЮЖНА АМЕРИКА

АРЖЕНТИНА

Най-значимата новина за мнозина от участниците на облигационните пазари през август бе решението на МВФ за отпускане на допълнителен кредитен ресурс за Аржентина в размер на 8 млрд. щ. д. Така общата сума на участието на фонда в спасителния финансов пакет за рехабилитиране на местната икономика нарасна до 22 млрд. щ. д. Финансирането ще бъде предоставено извън текущото споразумение за 14 млрд. щ. д., което бе одобрено в края на 2000 г. и от което аржентинското правителство остава да усвои още 7 млрд. щ. д. Новият кредит ще дойде под формата на два поредни транша, първият от който, на стойност 5 млрд. щ. д., ще бъде предоставен почти незабавно след предстоящото гласуване на борда на директорите на МВФ през септември. Останалите 3 млрд. щ. д. могат да бъдат усвоени през март или по-рано, в случай че аржентинското правителство инициира проект за доброволна замяна или обратно изкупуване на част от дълга. По неофициална информация тази тема вече е била дискутирана във Вашингтон на среща между ограничен кръг инвеститори, представители на американското финансово министерство и на МВФ. Договарянето на новия заем се възприема от страна на инвеститорите като успокоителен сигнал главно поради факта, че усвояването му не е обвързано с изпълнението на предварителни изисквания, които биха увеличили непосредствения риск от изпадане на страната в неизпълнение на финансовите ангажменти.

Доказателство за облекчение условия, при които Аржентина ще получи одобрение за финансирането, е обстоятелството, че в писмото с намерения не е включено условие за незабавно и рязко съкращение на паричните трансфери от централното правителство към бюджетите на провинциите. В този случай обаче строгите критерии на МВФ за постигане на нулев бюджетен дефицит към края на тримесечията се запазват, което според наблюдатели е една трудно постижима цел, особено ще се касае до последното, четвърто тримесечие на годината.

В края на месеца Интерамериканската банка за развитие (IADB) също гласува превеждането на транш от 900 млн. щ. д. за Аржентина. Кредитната програма на международната институция за страната е в размер на 2.4 млрд. щ. д. Средствата ѝ са част от спасителния финансов пакет на стойност от 40 млрд. щ. д., който международните донори организираха в края на 2000 г.

Осигуряването на допълнително финансиране за Аржентина се свързва с очаквания за успокояване на напрежението около обслужването на дълга, което е в основата на масовото изтегляне на депозити от местните банки и изтичането на валутния резерв през последните месеци. Търговията с аржентински дългови инструменти бе слаба през август поради продължителното протакане на решението за отпускане на ново финансиране от МВФ и очакваното оповестяване на информация около евентуална схема за обратно изкупуване на дълга. Аржентинският дял от индекса на *JP Morgan EMBI+* поддържаше спред в рамките на 1390 – 1500 базисни точки над американските съкровищни облигации.

БРАЗИЛИЯ

Бразилската централна банка остави без промяна (19%) нивото на основната лихва на поредното си заседание от 22 август във връзка с отчитането на по-внушително от очакваното забавяне на икономическия растеж в страната. Банката обяви, че ще поддържа неутрална парична политика, което може би означава прекратяване на досегашния цикъл за свиване на ликвидността. Властите в Бразилия прогнозираха икономически растеж от 2.8% за 2001 г., но през второто тримесечие БВП на страната бележи спад с 0.99%. До решение за ново либерализиране на лихвите обаче ще се стигне трудно поради покачването на инфлацията над 4% след първото полугодие и продължаващия натиск над местната валута.

След промяна в счетоводните методи за регистриране на частния външен дълг централната банка обяви редуция в нивото на брутният външен дълг на страната с около 30 млрд. щ. д. до 206 млрд. щ. д., считано към края на месец март. Техническата корекция се дължи на възприетото отчитане на вътрешнофирмените външни кредити като преки чуждестранни инвестиции съгласно международните счетоводни стандарти. В тази връзка съотношението на външния дълг към БВП спада от 32.6% на 27.4%.

Безпокойството по повод значителния размер на бразилския външен дълг бе цитирано като основна причина за негативната промяна на инвестиционния рейтинг на страната, предприета от рейтинговите агенции *Fitch* и *Standard & Poors* през последните два месеца.

Същевременно националната статистика обяви увеличение на дефицита по текущата сметка до 2.03 млрд. щ. д., или 4.88% на годишна база, след 4.71%, отчетени месец по-рано. Тази разлика се компенсира от преките чуждестранни инвестиции, чийто размер за същия период е около 2.5 млрд. щ. д. Въпреки това притокът на чуждестранни капитали в Бразилия бележи спад в сравнение с предходната година, като очакванията на анализаторите са, че в края на декември реалният размер на външните инвестиции ще се размине съществено с оптимистичните прогнози на правителството за обем от 24 млрд. щ. д.

АЗИЯ

ЯПОНИЯ

В изявление на японския министър на финансите се посочва, че очакваните разходи на квазиправителствения инвестиционен фонд (*Fiscal and Loan Program – FILP*), известен още като „вторичен“ бюджет, ще бъдат пониски с около 8% през текущата година. Така общият размер на средствата във фонда ще възлизат на 32.5 билиона японски йени, което е приблизително 250 млрд. щ. д. Предвидените съкращения на разточителните програми на фонда са в унисон с обявеното намерение на премиера Коизуми за свиване на мащабните правителствени финансираня, чиято цел е насърчаване на икономическия растеж. В информацията на финансовото министерство се споменава, че 25-те квази правителствени агенции в структурата на FLIP планират емитирането на 2.2 билиона йени дълг през следващата година. Програмата за 2001 г. предвижда набиране на ресурс чрез емисии на дълг в размер на 1.1 билиона йени.

В същото време един от заместник-финансовите министри прогнозира разминаване на очакваните данъчни приходи с фактическите постъпления в бюджета поради влошаването на темповете на икономически растеж, което остава в сила и след старта на новата фискална година от 1 април. По последни данни БВП в Япония е регистрирал покачване от едва 0.8%, считано към юни. Според министъра по-точни оценки за изпълнението на приходната част на бюджета ще бъдат направени в края на октомври, когато ще станат известни бюджетните разчети за първото полугодие. Японското правителство очакваше приходите от данъци за тази година да достигнат 51 билиона йени (420 млрд. щ. д.). Неизпълнението на тази цел означава необходимост от ново облигационно финансиране и надхвърляне на годишния емисионен лимит от 30 билиона йени, с който японският премиер се ангажира неотдавна.

ИНДОНЕЗИЯ

След деветмесечно отлагане на дългоочаквания транш от 400 млн. щ. д. в края на август индонезийското правителство подписа с МВФ ново писмо с намерения, което ще отвори пътя към възобновяване на официалното външно финансиране за страната. Ще бъдат продължени и преговорите за реструктуриране на индонезийския външен дълг към Парижкия клуб. Вероятно през септември кредиторите от клуба ще дискутират възможностите за облекчаване на погасителната схема на близо 6 млрд. щ. д. дълг на Индонезия. Положителният резултат от тези преговори ще намали напрежението около огромния размер на погашенията (10 млрд. щ. д.), които страната дължи през 2002 г.